

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő. Fűvészkert utca 1080.</p>
--	---	--

A tiszántuli ref. egyházkerületi közgyűlést megnyitó ima.

Debreczen, 1883. ápril 26.

Szent nevednek segítségül hívásával kezdjük-e imánkat, szent lelked kegyelmét kérjük-e mindenek előtt magunkra óh örök Isten, lelkeknek lelke! mint szoktuk máskor, midőn összegyűlünk, hogy anyaszentegyházad szent dolgaiban munkálkodjunk, vagy előbb bűntelt sziveinkből felsirjunk hozzád a feletti fájdalomunkban, hogy nagy romlást hozott ránk végire mehetetlen szabatos tettség, elvevén tőlünk, ki fejünknek koronája, nekünk, kiket anyaszentegyházad órállóiu ez idő szerint elhivtál, egyik hü vezérünk, erős lelkü Mózesünk vala?

Tudjuk Uram! hogy szent nevedben kell s illik kezdeni minden munkáinkat, tudjuk, hogy szent lelked segédeme nélkül semmire nem mehetünk; — de érezzük, mélyen érezzük a fájdalmat is, hü szolgálóknak, egyházunk hajója egyik kormányosának elvesztése miatt, — érezzük, hogy most épen ezért szent lelkednek kettős mértékére, nemcsak az igazságnak, bölcsességnek, hanem a vigasztalásnak lelkére is szükségünk van.

Engedd hát óh mi Urunk Istenünk! te, ki számon tartod a sirók könyeit, te, ki nem veted el a bánatos szívűt, ha előtted kiönti keserveit, — engedd, hogy mindekelőtt kiserjük magunkat, részint hogy fájdalomunk könyekbe olvadásával enyhüljön bánatunk, mint nehéz felleg könyül, ha esőcseppekben aláhull, részint hogy azok is, kik a nagy halott koporsójának nem adhaták meg, adhasák meg most emlékének a szeretet, tisztelet, bánat és veszteség érzésének méltó könyeit!

És ha aztán elmélyedünk bánatunkba, ha előtted kiserjük magunkat, — adj elcsendesülést, adj akaratonni csendes megnyugvást kebleinkbe!

De egyszersmind ihlesd meg lelkeinket, hogy minél inkább érezzük elhagyatottságunkat, minél nagyobb ürességet látunk sorainkban, annál buzgóbban hívassuk segít-

ségül nagy nevedet, és kérhessük vigasztalásul, gyámolul szent lelkedet!

Jövel azért — bánatunk és gyarlóságunk érzetében kérünk — jövel óh vigasztalásnak és erőnek lelke! vigasztalj és erősíts minket, ha elhagyatottságunkban csüggedünk, ha az égbe szállt nagy s nemes lélek után, mint Elizeus Illyés után, kiáltunk: édes atyánk, édes atyánk! bátoríts, ha — midőn halál álmát alussza már az, ki oly éber volt közöttünk, — bátoríts, ha megfélemlünk, s kiáltunk hozzád: Uram! tarts meg minket, mert elveszünk! bátoríts ama szavakkal: mit félték óh kicsiny hitűek?

És aztán csendesítsd le szívünk háborgását, — mint Isten parancsolván a szélvészeknek, — lecsendesíté a tenger hánykódását, hogy megujult, erőt, bátorságot nyert lélekkel kezdhessük, folytathassuk és végezhessek a szent munkát, mely reánk vár, és építhessük ez uttal is anyaszentegyházadat, melyet a mi édes megváltónk drága véren szerzett, kinek te veled és a szent lélekkel egytemben dicséret és dicsőség örökké. Ámen.

Egyházkerületi gyűlést megnyitó beszéd.

Ápril 26-án, 1883.

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

A mult évi november havában tartott egyházkerületi közgyűlés úgy akará, hogy az egyházkerület kormányzó testülete új választás folytán egészben újból alakuljon. Ki sejtette volna még akkor, hogy az újból alakulandó testület sorából épen egyházkerületünk oly mélyen tisztelt és szeretett főgondnoka fog elhalálozás folytán hiányzani, kinek másként leendő kimaradására — ha e végzetes esemény közbe nem jő — senki nem gondolt, biztosan híven mindnyájan, hogy újból megfog egyhangulag választatni. S ime fájdalom! mégis így történt! mit senki nem akart, sőt mire senki nem is gondolt, azt végzetes, gyászos eseményé tette a kérlelhetetlen halál. — A gyenge Áron mellől kidőlt az erősebb Mózes; a legszebb, legértékesebb

gyöngyszem kiesett kormányzó testületünk gyűrűjéből. És épen nekem kell azt a legmélyebb fájdalom hangján ki-
mondanom, kinek ő jobb kezem, szívemnek, lelkemnek fele-
vala, kibe én, mint sokszor mondám, oly igen szerelmes
valék, mint Saul és Jónáthán egymáshoz, hogy a halál ál-
tal sem kívánnék tőle elválasztatni; nekem kell ezt busan
jelezni, ki még azt sem tudom, mi lett légyen rám nézve
a választók akarata, azt pedig még korainak tartom mon-
dani, mi lesz kedvező esetben is elhatározásom.

Kötelességem lévén azonban a rendes gyakorlat sze-
rint a püspöki hivatalt mindaddig vinni, s a fájdalom!
üresen maradt társelnöki szék mellett a másik elnöki
széket elfoglalni: bár fájó szívvel, kiürítem a keserű po-
harat, hogy az egyházkerületünket ért nagy veszteségnek
kifejezést adjak, s remegő hangon bus emlékezetbe hoz-
zam, mit ugyan az egész haza és prot. egyház tud már és
fájdalommal érez, hogy a mi szeretve tisztelt főgondno-
kunk gróf Dégenfeld Imre — kit még oly soká szeretünk
volna birni, nincs többé!

Kit birt és vesztett a boldogultban egyházkerületünk,
sőt összes magyarhoni prot. egyházunk: engedje el nekem
az igen tisztelt közgyűlés ez uttal annak felsorolását, mit
még most is fájdalomdulta szívem ellágyulása, s be nem
hegedt vérző sebe miatt ugy sem lennék képes teljesíteni;
e mellett nem is látom szükségesnek, mert hiszen köztünk
járt és élt ő, mindenki ismerte munkásságát, egyházunk,
városunk iránti buzgalmát, egész odaadással égő szerete-
tét, ismerte lelkének, jellemének nemes és tiszta voltát;
de ki is merné és tudná, — ha a természeti napot sem
lehet hiven festeni — az ő életének szép és áldást árasztó
napját akár a délpontján, akár leáldozásában ecsetelni?
Hiszen ott, hol délpontján ragyogott, gyenge a szem bele
tekinteni s felfogni egész tűzterét, — ott hol leáldozott,
a rá borult sötétségen nem tudna emberi kéz hü színű és
tüzü ragyogást elővarázsolni, épen ugy mint az est
alkony vagy a bujdosó csillagok nem bírják visszaadni a
nap fényét. Legyen elég hát tőlem is rámutatnom e nagy
veszteségre, s az ő elköltözésével maga után hagyott és
pótolhatatlan ürességre. Ez üresség legjobban érezteti ve-
lünk, kit birtunk s vesztettünk benne, mint a nap leáldo-
zásával a láthatárra boruló sötétség leginkább érezteti,
mit birtak és vesztettek abban, kiknek jó szemekkel nézni
a napot.

De épen ezért legyen szabad ezuttal minden más
tárgynak felemlítését is kihagynom megnyitó beszédem
gyászkeretéből, melybe nem is illenék bele, de a kéznél
levő tárgymutató is feleslegessé teszi.

Sőt ha az idő s a ránk váró munkák halaszthatása
engedné azt, mit a méltó gyász megkövetelne, azt szeret-
ném, az volna illő, ha legalább e napon szünetelnék a

tanácskozástól, szentelnők ezt csak a kegyeletes emléke-
zetnek, és a néma fájdalomba elmélyedésnek, vagy mint a
tanítványok menybe szállt tanítójuk után égbe függesztet-
ték szemeiket — mi is néznénk-néznénk az elszállt nemes
lélek után, míg el nem fáradnának szemünk, míg fel nem
rázna bus álmélkodásunkból egy titkos szót: mit álla-
tok, nézvén ő utána?

De gyászba borulva vesztég, tétlenül nem szabad ma-
radnunk, hanem mint ama tanítványok ámultukból az
angyali szóatra fölbredének, s megtérének Jeruzsálembe,
és valának ott mindnyájan egy házban egy akarattal
együtt, mignem felöltöztettek menyei erővel: ugy nekünk
is a temetés gyász helyéről, hova kegyeletes emlékezettel
elszállottunk, vissza kell jönnünk immár e házba, e tanács-
kozás házába, hogy itt felöltöztetvén már vigasztalásnak
lelkével, tegyük menyei atyánk akaratát s végezzük a
munkát, melyet ránk bizott.

Mert hiába busuljuk el magunkat, mint az üldözött
Ilyés próféta, hiába ülünk le elfáradva bánatunkba egy
árnyas fa alatt, és kívánjuk magunkba, hogy meghaljunk,
hiába rejtőzünk barlangba, a bánat barlangjába; ha nem
ismerünk is az Urra, a keblünket tépő bánat szélvészében,
vagy szívünk bus felindulásában, emésztő tűzében; de
meg kell ismernünk az Ur lassu szótát — mint Ilyés
meghallá ama szótát: mit keressz, vesztégelsz
itt Ilyés; menj el, térj vissza a te utadon
Damaskusnak pusztája felé. I. Kir. 19. rész. Ki
kell jönnünk nekünk is a bánat sötét barlangjából, elő-
állanunk és haladnunk a mi utunkon, mely élénk ki-
mérve van.

Kezdjük meg tehát, feleszmélve a bánatból, utunkat,
mely az anyaszentegyház szent ügyében volna tanácsko-
zásnak utja, s én mély tisztelettel üdvözlővén a gyűlés
mélyen tisztelt tagjait, a tanácskozást megnyitottnak nyil-
vánítom.

Révész Bálint.

A debreczeni főiskola gymnasiuma tanári karának tervezete.

A debreczeni főiskola nemcsak a ref. kulturában, de
általában hazánk kulturájában is mindig nagy befolyásu té-
nyező volt s marad is; e főiskola főgymnasiumának tanári
kara Békési Gyula aláírásával e lapok folyó évi 10-dik szá-
mában az egyházkerület felhívása következtében egy terve-
zetet tett közzé. Midőn e tervezet viszhangja gyanánt e becses
lapok hasábjait igénybe vesszük, korántsem akarjuk ismé-
telní a benne előforduló igazságokat, csak azon hatás rajzo-
lását kísértjük meg, melyet e czikknek önzetlen hangja s
állításainak alaposága kell, hogy előidézzon minden igaz
tanügybarátban.

Valóban lélekemelő, hogy a tanügy azon veterán bajnokai, kik ép a régi rendszernek legtöbb kedvezményeiben részesülnek, belátva, hogy ma már nem praeceptorokkal működnek együtt, hanem oly fiatal erővel, kik bizony nem csekély küzdelmek után nyerték el a tanári oklevelet s így oly készütséggel lépnek azon pályára, melyen ők már annyi elismerést arattak, a mely készütség elég garantiát nyújt arra, hogy nehéz feladatuknak kellőleg megfeleljenek, nemes önzetlenséggel mondják ki, hogy manap „a tanárok fizetésének régi megszabása méltánytalan s okszerűtlen!“ Igen helyesen. Méltánytalan, mert — mint a tervezet is megjegyzi — ki alsó osztályban tanít, annak ugyanazon vizsgálaton kellett keresztül mennie, mint ki ugyanazt a tárgyat a 8-ban kezeli; eleve különbséget nem tesznek, sőt határozottan kimondanók, hogy oly egyént alsóbb osztályokban sem alkalmaznánk, ki ugyanazt a tárgyat a felső osztályban nem tudná ugyanazon sikerrel kezelni, pedig . . . Ismerünk viszonyokat, hol ama méltánytalanság még szembeszökőbb; hol mig a jeles készütségű egyén csekély fizetéssel teng, addig oly egyén, kinek semmiféle (se lelkészi, se akad. látogatási, hanem csak érettségi) oklevele sincs, magasabb fizetéssel alkalmaztatik felsőbb osztályokban. Hol van itt a garancia, hogy ez egyén tárgyában jártas? Hol van itt az a felsőbb fórum, mely ítélő szavával kimondta, hogy nyugodt lélekkel bizható rá az ifjuság szellemi képzése, művelése?!

Okszerűtlen. A magasabb fizetés talán okadatolva volna (hangsúlyozzuk talán, de éppen nem helyes a felhozandó ok sem), hogy az illető azért kap magasabb fizetést, mert a gymnasium főtárgyait kezeli a felsőbb osztályokban s így mintegy kitüntetésül; — de hol keressük e látszólagos okot annak megfejtésére, hogy miért kaptak s kapnak magasabb dotatiót a gymnasium legmellékesebb tárgyainak a természettan s természetrajz kezelői? Mi kétségtelennek tartjuk, hogy valamint a természetrajz nem tárgya az érettségének, úgy legközelebb a természettan is töröltetik az érettségi tárgyai közül. S hol van az az intézet, hol a középiskolák legfontosabb tárgyának — specialis viszonyainkat tekintve — a magyar irodalomnak kezelője több fizetést kapna? Sajnos, hogy éppen nálunk protestánsoknál, kik a magyarság védő bástyái vagyunk, nem erre, hanem a mellékésekre fordítottak többet; valódi méltánytalanság s okszerűtlenség! mi ugyan nem óhajtjuk s méltánytalanság is lenne, hogy a magyar irodalom tanára magasabb dotatiót kapjon azért, mert magyar irodalmat tanít; de ha már ez előtt volt tekintet valamire, úgy arra lehetett volna legtöbb, hogy latinos s később szomorú emlékű német viszonyaink között ép a magyar irodalom tanára részesüljön magasabb dotatióban.

Nagyon alapos s helyes a tervezetnek ama követelménye, hogy az alkalmazott tanár ne czővekeltesse le változtatlanul egy osztályba. Nem akarjuk a szak- s változó csoportrendszer kitűnő előnyeit fejtegetni szemben a változatlan csoport- s különösen osztályrendszer nagyon is káros hátrányaival s e szempontból fejtegetni a tervezet helyes követelményét, csak azon mellékesnek látszó okból is alaposnak tartjuk a kívánalmat, hogy sok felsőbb osztályu tanár méltánytalan panaszának vége legyen; — vannak t. i. olyan egyének, kik ha kellő sikert nem tudnak felmutatni, folyton az alsóbb osztályu tanár ellen panaszkodnak;

a tervezet igen méltányosan alkalmat akar szolgáltatni az ilyen nagy hangu uraknak, hogy próbálkozzanak meg az alsóbb osztályokban való tanítással (mely mint a tervezet is megjegyzi s senki által kétségbe nem is vonható, sokkal fárasztóbb a felsőbb osztályban való működésnél), hogy maguk képezzenek maguknak növendékeket s vezessék azokat az egész gymnasiumi folyamaton keresztül, hogy felmutathassák azt a sokat emlegetett nagy sikert, melyet eddig az annyit vádolt alsóbb osztályu tanárok (kik közt náluknál tán jelesebb erők vannak) rossz tanítása miatt nem tudtak felmutatni. A beczővekelő rendszer megszüntetésével vége szakadna a sok alaptalan vádaskodásnak s a felelősség másra való tolásának.

A harmadik pont, mely kiválólag ragadta meg figyelmünket s mely az eddigi gyakorlattal határozottan ellenkezőt kíván, a tervezetnek következő része: „Mulhatatlanul kimondandónak vélem azt is, hogy oklevéllel nem bíró egyén rendes tanáru semmi esetre sem választható meg.“ Azt hiszem, hogy többé nem is zárhatjuk el füleinket a kor követelő hangja elől; nem valami megörvendezettő ránk nézve az a statistika, mit a protestáns tanárok képesitetségéről az országgyűlésen olvastak; igaz, hogy ugyanezen országgyűlés mintegy kegyet osztva kimondta, hogy kik három éven át mint rendes tanárok működtek, felmentetnek a tanári vizsgálat alól; azt hiszszük, hogy veterán tanáraink, kik szép működésükkel ugyis eléggé kiérdemelték a diplomát, e kegyre nem szorultak; önértetes fiatal tanáraink pedig — ha mindjárt 12—15 év óta is működnek — sokkal büszkébbek, hogysem elfogadják e kegyet s be fogják bizonyítani, hogy e kegy nélkül is képesek tanári diplomát szerezni. Vannak s lesznek is diploma nélkül is kitűnő tanáraink, nem is mondjuk, hogy a diplomatikus tanár eo ipso jó tanár, de a diploma garantiát nyújt arra, hogy az illető tanár szaktárgyában jártas. Valjon művelt ember hívna-e nem diplomatikus orvost, bizná-e ügyét nem diplomatikus ügyvédre? Hisz az orvost sem diplomája teszi jó orvossá, de diplomája megnyugtató garantiát nyújt orvosi képzettségéről. Ma már minden pályán megkivánják a diplomát, a képzettség kitüntetését, valjon tehát egyedül a legfontosabb pálya a tanári — mert hisz a tanárok kezébe van letéve az ifju nemzedék helyes irányu képzése — volna gazdátlan, hol diploma nélkül is lehetne boldogulni. Sokan kicsinylik a tanári vizsgálatot, igaz, ha magából a néhány órából álló vizsgálatból akarnók tekinteni, nem sokra kellene becsülni, de hogy valaki e néhány órát is sikerrel kiállhassa, sokat kell tünie. A tanári vizsgálat nehéz oldalát éppen az előkészület képezi; ki sikeresen óhajtja letenni, sok minden szórakozásról le kell mondania; idejének minden kis részecskéjét drágának tartania; sok önmegtagadás, sok türes árán kell megérdemelnie diplomáját; — kik annyira kicsinylik e vizsgálatot, próbálják meg; meg vagyunk győződve, hogy annak sikeres letévése után egészen másképen fognak arról gondolkodni, belátva, hogy mennyit művelődött lelkök; sok dologról alaposabban fognak itélni, — keresztül menve oly pillanatokon, melyek éltöknek a mily fontos, ép oly kedves pillanatait fogják képezni.

?

Töredék

a magyar ref. ének- és isteni-tisztelet történetéből.

A keresztség kiszolgáltatása a XVII. században.
(Vége.)

Itt az egyházi ember tanítást tart e két kérdéstről:

1. Minémü szentség legyen a keresztség?

2. Az édes atyának a rokonságnak és a keresztyén komáknak mi legyen az ő tisztök a keresztségben?

Az elsőre nézve: Miben áll a keresztségnek szentsége? mit példáz és erősít a keresztség? a sz. lélek munkálkodik a keresztségben, a keresztség által vétetünk be az ecclesiába. Mindenik tétel több sz. irási helyel erősítve.

A másodikra nézve: A hit, könyörgés, fogadástétel, (mindenik locusokkal erősítve), ezután imádkozott a pap, (ha beteg gyermeket kell hirtelen kereszteni, csak az adott imát kell a miatyánkkal elmondani és mindjárt meg kell kereszteni.)

Fogadástétel: Pap: immár e gyermek képében, körösztvény komák, tegyetek vallást és fogadást a körösztvény hit felől. Péter avagy Katalin hisz-e az egy istenben, mindenható atyában, menynek és földnek teremtőjében?

Komák: hiszen.

Pap: Péter, hisz-e a Jézus Krisztusban, az atyaistennek egy fiában, miurunkban etc.?

Komák: hiszen.

Pap: Péter, hisz-e a sz. lélek istenben?

Komák: Hiszen.

Pap: Péter, hisz-e egy közönséges körösztvény anyaszentegyházat, szenteknek egyességét, bűneinknek bocsánatját, testünknek feltámadását és az örök életet?

Komák: hiszen.

Pap: akarsz-e a hitben megkörösztölködni?

Komák: akar.

Pap: e hittel ajándékozza meg Isten e kised gyermekét, melyben ő fölnevelkedvén, jövődében a maga szájával teszen vallást arról. Azért ti körösztvény atya és komák e mostani fogadástok szerint ebben a hitben neveljétek Istennek e gyermekét.

Keresztelés: Mostan immár hozzátok ide a gyermekét a körösztvíz föliben. Péter, körösztöllek tégedet Atyának (akkor két öszve marokkal a vizet fölmerítvén, a gyermekének fején alábocsátja), Fiunak (másodsor a vizet fején alábocsátja) és a Szent Lélek uristennek nevében (harmadsor is a vizet fején alábocsátja).

Áldás: Jobb kezét fejére tevén a gyermeknek, mond az egyházi ember:

Az Atya mindenható uristen, a kinek nevében te Péter (vagy Katalin) mostan megkörösztölködtél, e körösztvíznek fürdejében, az áldgyon meg tégedet minden lelki testi áldásával, szent fiának vérével mosogasson meg minden bűneidből, és szent lölkének általa szüljön tégedet az örök életre, hogy e körösztvény hínek vallása szerént élhess mindennemű jócselekedetekben, az ő nagy nevének dicséretére, és magadnak örök idvösségedre. Ámen.

Az öregeknek keresztségekről:

1. Midőn pogányság, zsidóság vagy valamely eretnekségből az öregek megtérnek az Isten anyaszentegyházának társaságába, meg kell tanulniok a miatyánkot, hiszek Istent és a tizparancsolatot, a jámbor keresztyéni életben s a jó cselekedetben kell magukat gyakorolni.

2. Mielőtt megkereszteltetnének, gyakran meg kell őket próbálni, ha igaznak tartják-e a keresztyén hitet s különösen, hogy meggyőződésből és szabad akaratból akarnak-e megkeresztelkedni.

3. Ha halálos betegségbe esnék a Catechumenus, nem kell a keresztelest halasztani, régenten sem halasztották.

4. Komák is lehetnek jelen, bizonyágnak és könyörgésnek okáért s a sacramentom becsületéért, de nem a komák, hanem önnön maguk tartoznak felelni az egyházi ember kérdéseire, és pedig minden ételnek-italnak előtte nagy józanságban s böjtölésben foglalván magukat.

5. A keresztség előtt megismertessenek a penitentzia tartására, előbbeni bűneik magutállására s életüknek megjobbítására, hogy annál inkább méltók legyenek a sz. keresztség elvételére.

6. A bolondokat és esztelen kopókat nem kell megkeresztelni, hanem ha születésüktől fogva olyanok voltak, ekkor meg kell őket kereszteni, nem a maguk, hanem az ecclesia hitében, mint szoktuk a kisdodeket.

7. Az eretnekek, ha igaz keresztséggel (t. i. vizzel, az Atyának, Fiunak és a sz. Léleknek nevébe) meg nem keresztek, mikor megtérnek, ellene mondjanak eretnekségüknek, vallást tegyenek az Isten anyaszentegyházának hitéről, és ugy kereszteltessenek meg, semminek tartván előbbi eretnekségükben elvett keresztségüket.

8. Nem tartunk olyan babonáságot, hogy a templom ajtón kívül álljon mindaddig a keresztelező személy, mig stólánál fogva bevezettetik, hanem mind öregeket, mind kicsinyeket bebocsátunk a sz. keresztségre.

Rendtartás: 1. A Catechumenusok ha megvárhatják a nagy innepeket, mikor az ecclesiának nagyobb gyülekezete van, előjövén a ker. atyák s anyákkal az egyházi ember elé, maguk feleljenek e kérdésekre:

Kérdés: Ki neved?

Felelet: János vagy Anna.

K.: Mit kívánsz az Isten anyaszentegyházától?

F.: Körösztvény hitet.

K.: Mit használ tenéked a körösztvény hit?

F.: Az által megyünk az örök életre.

Mondja a pap: Ha az örök életre akarsz menni, a körösztvény hittel egyetemben igyekezzél az Istennek parancsolatja szerint élni, mely somma szerint így vagyon megirván: Szeresd a te uradat, istenedet tellyes szivedből, tellyes lelkedből, tellyes elmédből és minden erődből, és felebarátodat mint tennen magadat, e két parancsolattal füg az egész törvény és a prófétáknak irási. Mat. 22.

K.: Tégy vallást a körösztvény hitről.

F.: Hiszek egy Istenben mind végig.

K.: Ellene mondasz-e az ördögnek, minden ő cselekedeteinek, és a te előbbeni tévelygésednek?

F.: Ellene mondok.

K.: Akarsz-e a körösztvény hitnek vallására megkörösztölködni?

F.: Akarok.

Mond az egyházi ember: minekelőtte azért megkörösztölködnél, imádgjad a te uradat, istenedet, és mond el az ő tizparancsolatit, miatyánkot, egy Istent hidgy.

Tanuságot is végy (fentebbi magyarázat), a ki hiend és megkörösztölködik, annak ígerte Jézus urunk az idvösséget, de megjövendőllötte, hogy a kísértetnek idején némelyek elszakadnak a hittől (Mark. 16.) de jaj jaj azoknak: mert valaki — ugy-

mond — az emberek előtt megtagad engemet: én is megtagadom azt az én menyei sz. atyám előtt, — azért hogy abban a hitben téged az Isten mindvégiglen megtartson, éretted imádkozván, ezt mondván:

Ima: utánna a miatyánk, keresztelés mint fentebb.

Áldás: Az Atya mindenható uristen, a kinek nevében te Péter (Anna) mostan megkörösztolködtél. e körösztol viznek fürdejében, az áldgyon meg tégedet minden lelki testi áldásával, szent fiának vérével mosogasson meg minden büneidből, és sz. lölkének általa szülyön tégedet ujonnan az örök életre, hogy e körösztyén hitnek vallása szerint élhess mindennémű jó cselekedetekben, az ő nagy nevének dicséretire, körösztyén felebarátidnak előmentekre, és magadnak örök idvösségedre. Ámen.

Méltán kérhetjük ez ágendák összehasonlításánál mi azt, hogy míg Melotaié, mintegy Meliuséből fejlődve, az evangéliumi tisztaság és apostoli egyszerűség felé törekedik; addig Samarjaié, még 1636-ban is, a majd egy századdal előbbi Helta-i-felé hajlik? felelet: rész szerint vagy bennünk az ismeret, s az emberek, az emberi hozzátoldásokat egyszerre, egyformán nem tudják levetkezni, elhagyni, s a megszokott mystikus cselekvésekből kibontakozni!

Hogy azonban ez a Samarjai-féle szertartás csak is a Mátyus földi (Komárom, Pozsony, Nyitra, Bars, Hont megyék egy-egy része) superintendentia számára készült, az bizonyos, tehát általános elterjedést nem nyert, már csak azért sem, mert a nevezett megyékben lakott kálvinista magyar lakosságot, Pázmán Péter népestől kiirtatta, s helyökbe legnagyobbbrészt pópistátótokat telepítettek. A kifosztott és szétkergetett magyar lakosok később a Garam völgyén ismét megtelepültek, más részük a kis-kunságba, Halas, Fülöpszállás, Szabadszállásra stb. vonult. Az ekkori menekültekből (mind nemes emberek) Tolnamegyében egy egész nemes község — Duna-Szt. György — alakult, a lakosok praedicatuma mind a felső megyékre vall!

Kálmán Farkas.

Reggeli ének. VIII. zsoltár dallamára.

Elmult az éjszaka nagy vóltodnak szavára
Világos lett, — atyánk, — a föld határa!
Szívünkbe, — kik felviradtunk mára,
Énekekben száll egeidhez hála.

Vedd kedvesen e reggelen jó atyánk
Ajkainknak imára gyúlt szózatát;
Óh hallgasd meg, ha a gyarló ember
Hozzád kiált buzgó érzellemmel.

Mig fáradtan megújulást vehettünk,
Álmainkban virasztottál felettünk;
Te őriztél kegyelmesen s az éj
Homályában nem ért csapás, veszély.

Tarts meg kérünk e napon is bennünket,
Jóságoddal óh szenteld meg lelkünket;
Nyerjen sikert a megújult erő,
Hogy mehessünk dolgainkban elő.

Kik küzdenek sujtoló sors tengerén,
Szíveikbe szent lelkeddel nyujts reményt;

Légy megáldó, hol hit s remény dereng
S hol a beteg enyhületért eseng.

Majd ha sugárt csillagtábor fénye vét,
Gyujtsd hálára kebleinknek érzetét;
S ha a jóban szívünk elébb megyen,
A dicsőség — atyánk — tied legyen!

III. zsoltár.

Óh mily sokan vagynak,
Kik nyugtot nem hagynak
S feltámadtak ellenem,
Azt mondván felőlem,
Hogy elfordult tőlem
Az isteni kegyelem;
Pedig te, Istenem,
Paizsom vagy nekem,
Ki nem hagysz inségemben;
Ha hozzád esengek
S buzgó fohászt zengek:
Meghallgatsz a mennyekben.

Jó az álom szárnya,
Szemeim lezárja
S te virasztasz fel engem.
Azért nem rettegnék,
Ha százezernyi nép
Támadna is ellenem.
Kelj fel én Istenem,
Jövel tarts meg engem
A gonoszok vesztivel;
Népedre küldj áldást
S dicső szabaditást
Karjaid erejével.

Kótai Lajos.

A középiskolai tanáregyesület tagjainak figyelmébe!

Van szerencsém jelenteni, hogy a kisujszállási közgyűlés által kitűzött pályakérdésekre irandó pályamunkák beadási idejéül a pályakérdések hirdetésekor 1883. évi május hó első napja volt megjelölve.

Mint hogy azonban a kitűzött pályakérdéseket nagyobb hitelesség és pontosság s lehetőleg széles körben való elterjesztés szempontjából rendszerint be kell iktatni az egyesület évkönyvébe is, ez azonban különböző akadályok miatt mindez ideig szét nem küldethetett, annál fogva a f. évi április hó 28-án Debreczenben tartott állandó bizottsági gyűlés — melyben az egyházkerületi közgyűlésre megküldött tanári képviselők is megjelentek, a fentjelzett pályaművek beadásának határidejét f. évi május hó 15-ig meghosszabbította.

Ugyanezen bizottság határozatából kifolyólag közlöm a kitűzött pályakérdések hiteles szövegét is.

1. pályakérdés: „Tapasztalás szerint a latin nyelv és irodalom tanítása a jelenben nem mutat fel annyi eredményt, a mennyit attól akár a ráfordított idő, akár a tudo-

mány érdeke szempontjából megkivánni lehet és kell. — Ennélfogva kutattassanak e tünemény okai; továbbá jelöltesse meg a módok, a melyek által a bajon segíteni lehessen s a középiskolai képzés ez ágának eredménye biztosíttassék.

2. pályakérdés: „Vallásosság és protestáns érzület dolgában mit várhatunk a gymnasiumtól? Miként használhatók fel e célra a gymnasiumi oktatás és fegyelemtartás általában, s különösen a vallási tanórák anyaga, tanmenete és sorrendje?

Debreczenben, 1883. ápril 28-án.

Joó István,

a tiszantuli ref. középiskolai tanáregyesület
állandó bizottságának elnöke.

Egy ünnep, melyet a naptárakból kifeledek.

Gyümölcstől Boldogasszony ünnepéről (Festum Annunciationis Beatae Mariae Virginis) akarok egyetmást elmondani, mely ünnepet a jelen évi naptárakban, még a Szent István társulatát sem véve ki, hiába keresünk. Egyedül az akadémiái almanachba tette be, és pedig ápril 2-ra ez ünnepet a naptár szerkesztője, Kondor Gusztáv.

Mindenesetre különös eset, mely onnan származott, hogy a szóban forgó ünnep rendes napjára, márczius 25-re ez évben épen husvét első napja esett.

Idevonatkozólag a „Nemzet“ folyó évi ápril 3-ki, (91.) számának reggeli kiadásában a következő levél olvasható:

„— A mai nap, (ápril 2.) — írja hozzánk intézett levelében Deák Farkas — a magyar tudományos akadémia naptárában ünnepnek van jelölve, tudniillik Gyümölcstől Boldogasszony (Annunciatio Beatae Mariae Virginis) napjának. A többi naptárakban azonban nincs jelezve, még a Szent István társulat naptárában sincs. Mert igaz ugyan, hogy ez ünnepnek rendes napja márczius 25-ke, de minthogy akkor husvét első napja volt, valószínűleg valami egyházi intézkedés következtében az ünnep áthelyeztetett, s becsületére válik az akadémiái naptár szerkesztője, Kondor Gusztáv urnak, hogy e részletes intézkedést is figyelmére méltatta. Engem azonban e körülmény más tekintetből érdekel, mert bizonyos az, hogy a husvét ünnep változékony-sága miatt ez áthelyezés a lefolyt századokban is gyakran megtörtént, minthogy pedig történeti okiratainkon az Annunciatio Beatae Mariae Virginis gyakran előfordul, kívánatos volna, ha jeles chronologusaink, Knauz Nándor vagy Finály Henrik ur kimutatnák, hogy ezer év óta ez áthelyezés mely években volt szükséges, hogy így az ezen napra tett kelezésekkel tisztában lehetnénk.“

De nemcsak a napi sajtó egyik tekintélyes organumában, hanem magában az országgyűlésben is szóba hozatott ez érdekes tárgy. Ugyanis Hermann Ottó képviselő, a parlament ápril 2-ki ülésében, a napi-rend előtt felszólalván, a következőket mondá:

„A ház t. elnöke április 2-ra tüzte ki az ülések folytatását, t. i. a mai napra. Tartozik megjegyezni azt, hogy a tridenti zsinatnak van egy határozata, mely a naptárak szerkesztésében kötelező, amelynek erejénél fogva a századok során ritkán előforduló azon esetben, hogy Gyümölcstől Boldogasszony ünnepe a husvét

valamelyik nagy ünnepével találkozik, akkor ez az ünnep fehérvasárnap utáni hétfőre tétetik át stb.“

Ezen két, valljuk be, teljes tájékozást épen nem nyújtó nyilatkozat után igyekezzünk kissé bővebben megismerkedni e kérdéssel, s evégre lássuk legelőször is az országos hírű chronologus, Knauz Nándor idevonatkozó előadását („Kortan“. A magyar tud. akadémia által jutalmazott pályamű. Budapest, 1877.) mely is idézett művének 138—140. lapjain található.

„Ez ünnepre nézve azon igen fontos megjegyzést kell tennünk, hogy ha ez ünnep a husvételőtti három napra, csütörtök, péntek és szombatra esik, akkor (az) áttétetik virágvasárnap előtti szombatra; ha a husvételőtti két vasárnapra (Dominica Palmarum és Judica) esik, akkor a következő hétfőre; végre ha husvét vasárnapra esik, akkor husvét nyolczadát utáni hétfőre tétetik át. (Durandus Rationale l. 7. c. 9.) Tehát:

Ez ünnep mindazon években, melyekben a husvét márczius 26., 27. és 28-ra esik, márczius 25. helyett márczius 18., 19. és 20-án tartatik.

Ha a husvét ápril 1-re esik, a virágvasárnap esik márczius 25-re, s így az Annunc. ünnep márczius 26-án tartatik.

Ha a husvét ápril 8-ra esik, a Judica vasárnap esik márczius 25-re, s így az Annunc. ekkor is márczius 26-án tartatik.

Végre ha husvét márczius 25-re esik, az Annunc. ünnep márczius 25. helyett ápril 2-án tartatik.“

Két idevonatkozó s erősítő példát is hoz fel szerző hazánkából, egyiket 1440., a másikat 1592. évről. Azonban mindjárt hozzá teszi, hogy: „e két példa után (az áthelyezést) általános szabálynak felállítani még sem merjük“; továbbá: „mig tehát e tárgyban több példa fel nem merül, addig ezek csak figyelemébreztésül szolgáljanak, s azért naptárainkban ez ünnepet mindenütt rendes napjára, márczius 25-re tettük.“

Hogy a Kn. által adott szabályok csakugyan nem érvényesek, s nem vétetnek minden pontjukban tekintetbe, arra vonatkozólag legyen elég csak annyit említenem, hogy a fentebb közölt szabályok szerint ha husvét márczius 28-ra esik, akkor az Annunc. ünnepe márczius 20-án lenne megtartandó. Ugyde az 1869., 1875. és 1880. években, bár márczius 28-ra esik husvét első napja, az Annunc. ünnepe minden naptárban, nem véve ki az akadémiáét sem, mégis nem márczius 20-ra, hanem rendes napjára, márczius 25-re van a szóbanforgó ünnep téve.

Növelik a bonyodalmat Kn. idevonatkozó zárszavai: „Megjegyezzük még, hogy most (?) maga ez ünnep mindig márczius 25-én tartatik, s csak egyházi miséje helyeztetik át, ha a husvét előtti három napra esik, husvét nyolczada utánra.“ De hát akkor miért helyeztetett át maga az ünnep épen a jelen 1883-ik évben a fehérvasárnapot követő hétfőre, holott nem a husvétot megelőző három nap valamelyikével, hanem épen husvét napjával esett össze az Annunc. ünnepe?

Révész Kálmán.

(Folyt. köv.)

Az „Egyházi törvények“ 99-dik §-a.

Az egyházak osztályozása s a lelkészek és segédlelkészek minősítése tárgyában annyian és oly sokat irtak már, hogy többen és többet talán nem is írhatnak úgy, hogy ismétlésekbe ne essenek. Ó és új mind elő van már hozva e tárgyban s így ez teljesen ki van merítve. Ehez tehát nem kívánok hozzászólni.

Mint hogy azonban ama §§-ok, (186. 187. és 188.), melyek az egyházak osztályozása s a lelkészek és segédlelkészek minősítése feletti küzdelmes harczot előidézték, semmivel sem fontosabbak a 99-dik §-nál s mint hogy e §-t is eltérőleg értelmezik s alkalmazzák a lelkipásztorok: szabad legyen nekem e §-ra vonatkozó felfogásomat s meggyőződésemet, e lapok hasábjain, köztudomásra hozni!

A betű megöl; lélek az a mi megelevenít! E szentirati igazságot, különösen a törvényt magyarázók szeretik s kívánják alkalmazni akkor, ha valamely törvény betűszerinti értelme nem egyez meg annak a törvénynek az ő felfogásuk — s meggyőződésük szerinti értelmével, vagy a mint ők mondják, lelkével, szellemével.

Van csakugyan olyan törvény, melynek lelke, szelleme egészen más, mint betűszerinti értelme. Az ilyen törvényt aztán lehet egyéni felfogás szerint, most így, majd amugy magyarázni; annak szelleméből lehet most ezt, majd azt kiokoskodni.

Ilyen az a törvény is, mely a 99-dik §-ban adatik. Annak lelke, szelleme nem egyezik betűszerinti értelmével.

Ez a törvény: „a közönséges isteni tiszteletben, egyházi beszédet csak a rendes lelkészek és segédlelkészek tarthatnak,“ — ha betűszerinti értelemben vesszük, nem tiltja el az iskolatanítókat, még ha hittanszaki tudományokat rendszeresen nem hallgattak is, a halottak feletti prédikálástól, — nem különösen akkor, ha a temetés, amint ez Ágyán s máshol is szokásban van, háznál történik, mert a halottas ház udvarán nincs egyházi szószék s mert a halotti prédikáció egyházi beszéd ugyan, de semmiképen sem közönséges isteni tiszteleten tartott egyházi beszéd. Ilyen csak a templomban köz-, vásár- és ünnepnapon a közönséges isteni tiszteletre rendelt időben elmondott egyházi beszéd lehet.

De ha lelkét, szellemét vesszük e törvénynek, — az én felfogásom és meggyődésem szerint, — valósággal eltiltja ez a törvény a hittanszaki tudományokat rendszeresen nem hallgatott iskolatanítókat a halottak feletti prédikálástól, és pedig teljesen, azaz úgy, hogy ők még a lelkipásztor által megjelölt könyvből sem olvashatnak fel egyházi beszédet.

Mi volt ugyanis célja a zsinatnak a 99.§. megalkotásakor? Bizonyára az, hogy végkép beszüntesse ama szégyenletes visszaélést, miszerint a lelkészt, úgy közönséges isteni tisztelet, mint temetés alkalmával, igehirdetésre fel nem hatalmazott egyén is helyettesítette. Azt, hogy a lelkészt igehirdetésre fel nem hatalmazott egyén, közönséges isteni tisztelet alkalmával, soha és semmiképen se helyettesítse, kivinni majdnem lehetetlen volna; mert ha a lelkész betegség vagy más fontos körülmény miatt akadályozva van a közönséges isteni tisztelet megtartásában: nem helyettesítheti magát igehirdetésre felhatalmazott egyén által, mert az ilyen, ugyan-

azon időben, a maga egyházában van igehirdetéssel elfoglalva. Egy ugyanazon időben pedig két helyen senki sem szolgálhat.

Nem így áll a dolog temetés alkalmával, mely mindenkor a közönséges isteni tiszteletre rendelt idő után történik. Ilyenkor tehát egyik lelkész a másikat mindig kiségetheti s kell is hogy kíségetse. Szóval én úgy vagyok meggyőződve, hogy halott felett, épen a 99-dik §. értelmében, csak igehirdetésre felhatalmazott egyén prédikálhat. Ha ilyen nincs: a tanító csak énekelhet, könyörgéssel vagy legfeljebb bucsuztatóval temethet. Lehetetlennek tartom, hogy a 99. §. megalkotói el ne akarták volna törölni azt a vétkes gyakorlatot, miszerint, ha az illető lelkész nem temethetett, igehirdetésre fel nem hatalmazott tanító egymaga hármaskörzöt teljesített, t. i. énekelt, prédikált és bucsuztatott. És pedig így volt a közel múltban is. Ne legyen így ezután! — hanem, ha nincs lelkész, a ki prédikáljon, akkor ám temessen egymaga a tanító, de prédikációval soha sem. Ilyenkor meg kell engednünk, — miután a zsinat a bucsuztatót nem törölte el, hogy a tanító bucsuztatva temethessen. De azt, hogy a halott ez eseten kívül is, csak bucsuztatós legyen, nem kellett volna soha megengedni.

Ez a törvény: „rendkívüli esetekben azonban oly tanítók is felbocsáthatók az egyházi szószékbe, kik a hittanszaki tudományokat rendszeresen nem hallgatták; az ilyenek azonban a lelkész által megjelölt könyvből tartoznak felolvasni a lelkipásztor által kiválasztott egyházi beszédet,“ — első részében nagyon széles értelmű s épen azért eltérő magyarázat- s alkalmazásra ad okot. Én pl. a ki az ugynevezett „canonica hora“-nak mindig ellensége voltam, a „rendkívüli esetekben“ kifejezést nem úgy értem, hogy mikor urvacsorát osztok s mikor ünnep van és én rendkívül el vagyok délelőtt foglalva, sőt egészen ki vagyok fáradva, tehát délután végezze az isteni tiszteletet a tanító, — hanem így: az urvacsora-osztás s ünnepekeni papolás, ha három napig tart is az az ünnep, az én rendes és elutasíthatatlan köteletségem, és pedig nemcsak délelőtt, hanem délután is; ezt tehát nekem s csakis nekem kell végezni, ha mindjárt teljesen kimerít is.

Valóban még álmodni sem mertem, hogy a 99. §. életbeléptetése után akadjon lelkész, a ki urvacsora-osztáskor délután s ünnepek második napjainak délutánján, a tanítóra bizza az isteni tisztelet végezését. Pedig ez, fájdalom! mégis így van s így is lesz mindaddig, míg felsőbb hatósági rendelet el nem tiltja az orczátlan visszaélést.

Nem fogadhatom el lelkésztársaim ez okoskodását s mentegetődzését: „hiszen most már nem vonja el a tanítót iskolájától a prédikáció-tanulás, mert a tanító nyomtatott könyvből olvassa a prédikációt.“ Itt köteleesség teljesítéséről van szó, tehát szerintem köteleesség-mulasztás bűnébe esik minden lelkész, ki mást biz meg legszentebb köteletségének teljesítésére akkor, mikor ő nincs akadályozva annak teljesítésében. Igenis! „rendkívüli eset“ arra nézve, hogy igehirdetésre fel nem hatalmazott egyén végezzen lelkészi teendőket, csak akkor állhat és áll is elő, ha a lelkész semmiképen sem végezheti azokat, mert pl. beteg vagy elmulasztthatatlan és halaszthatatlan teendők miatt nincs otthon s nem helyettesítheti magát igehirdetésre felhatalmazott egyén által.

Én így értem s így alkalmazom e törvényt!

E törvénynek ugy szellemével, mint betűszerinti értelmével homlokegyenest ellenkezik az a régi gyakorlat tal mentegetett visszaélés is, hogy igehirdetésre fel nem hatalmazott tanító még ma is beköszön, ha más egyházba megy s kibucszuk, ha elhagyja régi egyházát. Hát ez is rendkívüli eset? Biz ez csak alkalom volt a multban is az édes semmittevésre s most is csak az az. Én 12 év előtt sem engedtem meg az akkor idejött tanítónak a beköszöntést, most sem engedtem meg ugyanannak a kibucszást. S azt hiszem, hogy ez az eljárás helyes volt a multban, ma pedig törvényes már. — A törvény értelmében másként senki sem cselekedhetik; s ha másként cselekszik: megrontja a törvényt!

E törvénynek második része oly világos és határozott, hogy azt kétféleképen érteni s alkalmazni merő lehetetlenség. Igihirdetésre fel nem hatalmazott egyén tartozik olvasni a prédikációt, és pedig azon könyvből, melyet a lekipásztor jelöl meg, s azt, a melyet ő választott ki. S ime még is akadnak, kik e felett is okoskodnak. Nem mondom én, hogy nem helyes az az okoskodás; de állítom, hogy törvénysértés az a cselekedet, mely amaz okoskodás alapján véghez vitetik. Ez az okoskodás pedig így hangzik: „miért ne prédikálhatna azután is könyv nélkül a tanító, a ki eddig is úgy prédikált? — miért ne mondhatná el azt a prédikációt, a melyet már többször elmondott?” — Nem arról van itt szó, hogy képes-e, tud-e az az igehirdetésre fel nem hatalmazott tanító könyv nélkül prédikálni; nem is arról, hogy az általa mondott prédikáció jó volt ezelőtt, tehát most sem lehet rossz, — hanem arról, hogy a törvény megtartassék, végrehajtsassék ugy a mint írva van! A ki ellenkezőt tesz, mint a mit a törvény rendel: mindenesetre törvénysértő. A törvénysértők ellen pedig fegyelmi vizsgálat rendelendő el. S valóban míg ez meg nem történik: mindig kerülnek törvénysértő lekipásztorok. Bátor vagyok erre felhívni egyházi felsőbb, sőt legfelsőbb hatóságunk nagybecsű éber figyelmét! Caveant consules!

Ágya, 1883. ápril 21.

Nagy Sándor,
ref. lelkész.

Észrevétel a „Rövid elmélkedés“-re.

(Vége.)

Nunc venio ad fortissimum virum. Azon érvet, hogy a presbyteriumok választottai által választottak csak a presbyteriumnak választottai, oly erősen hangsúlyozza a „Rövid elmélkedés,” hogy első tekintetre azt lehetne gondolni, miszerint a szokással és a zsinati tisztas atyákkal szemben t. N. S. urnak tökéletes igaza van. Mert elvitázhatlan tény, hogy ha szinte 2-od és 3-ad fokú vékonyságban, de mégis a ref. gyülekezetek presbyteriumainak — nem pedig az egyház körén kívül eső idegen közegnek, vagy valami egyházi privilégizált elemnek — választottai lennének a kerületi tisztviselők.

Azonban azon elvből még azt is le lehetne hozni, hogy a zsinati képviselőket a megyei közgyűlések válasszák, — mint történt 1791-ben — vagy a sup. közgyűlések, — a mint erőszakolni akarta a gyászos emlékü patens. Ha a konventi képviselőknek a sup. közgyűlések által történt,

bizonyos időre szóló választatásukat indokolja azon elv, hogy még azok is a presbyteriumoknak közvetlen megbízottai: de azon elvet a protestáns egyházalkotmány alapelvévé tenni nem lehet. Jól tudom, hogy nagytiszteletű Tóth Sámuel ur nem olyan értelemben indokolta — a nt. F. J. urnak adott válaszában — a konventi képviselőknek a ker. közgyűlés által való választatásukat; hanem csak azon értelemben, hogy még a képviselők is a presbyteriumok közvetett választottai; azok is a gyülekezetek presbyteriuma akaratának közvetett reprezentálói. S ime t. Nagy S. ur azon elvet olyan színben tünteti fel, mint a protestáns egyházalkotmány alapelvéinek egyikét, melynek szigorú keresztülvitele sem szolgáltatna aggodalomra okot.

Már pedig „csak ott lehet a törvényhozó testület iránt — és szerintem minden más testület iránt, — teljes megnyugvás és bizodalom, a hol annak tagjai a társadalom organizmusát alkotó őselemek által a lehető legközvetlenebbül választatnak; ilyenek az autonom protestáns egyházban az egyes gyülekezetek.” „A végre, hogy valamely protestáns egyházalkotmány a protestantismus s különösen az egyetemes papság elveinek minden tekintetben kellőleg megfeleljen, arra van szükség, hogy az egyházi tisztviselők s a gyűlések tagjai a lehető legszélesebb demokrat alapon választassanak.”

Ezeket írta Révész Imre 1860-ban, — megjegyezvén, hogy a pátens-féle választási és restaurálási szabályokat a magyar prot. egyház autonomikus zsinatja (ha összejöhetett volna azon időben) tulzó demokratoknak és az egyház szükségével s jelen igényeivel nem mindenben egyezőknék fogta volna találni. A minthogy nem is találta a legközelebbi zsinat. De tagadhatlan, hogy egyházalkotmányunk fejlődése a tiszta népképviselést felé halad úgy, hogy a felsőbb egyházi hatóságoknak is meg fog adatni az őket illető befolyás még a választásokra is; és ha az egyház szükségei és érdekei igényelni fogják, még a presbyteriumoknál is szélesebb leend az alap. Ha pedig t. N. S. ur meggyőződése megvalósulna, úgy hogy az illető tisztviselők mégis élethossziglan választatnának: egyházalkotmányunk történeti fejlődésében visszaesés volna jelezhető.

Amaz elvnek fokozatos keresztül vitele után így alakulna egyházalkotmányunk a fenforgó kérdésre nézve: a közvetlenül felsőbb hatóság tagjai: a hatóságok képviselői. Ezen tisztviselők választják a keblti tisztviselőket.

Az egyes gyülekezetek megkérdezése nélkül és akaratuk ellenére ilyen nagy innovatiót hozni be: a protestantismus szellemével meg nem egyeztethető. Mert a protestantismus fogalma szerint minden gyülekezet egy bevégzett egész, — a traktusok, superintendentiák és országos egyház: a gyülekezetek szövetségei, egyesületei. — Nem a kerületi gyűlés alkotja a superintendentiát, sem a zsinat az országos egyházat; mert azok csak megbízott hatóságok. Minden jog és hatalom a gyülekezeteken alapul, melyet részint a presbyteriumok, részint az egyházközségi tagok gyakorolnak. Ezek bízzák meg az egyéneket és felsőbb hatóságokat a több gyülekezeteket közösen illető jog és hatalom gyakorlására. — A gyülekezetek lemondottak-e ezen jog- és hatalomról? Nem. Ha a gyülekezetek megkérdezése

és helybenhagyása nélkül hozott törvény értelmében a kerületi gyűlés — melynek tagjai részben változnak — választanak a kebli tisztviseleket és pedig életfogytiglan: „a presbyteriumoknak autonomiánk által kimért jog- és hatásköre nem megkisebbitetnék-e? Megkisebbitetnék. Mert joguk az ő akaratuk ellenére és megkérdésük nélkül egy felsőbb hatóságra ruháztatnék; és egyházalkotmányi hatáskörük szűkebb lenne, a mennyiben nem terjedne túl a traktuson.

Minden habozás nélkül bátor vagyok kinyilatkoztatni, hogy az egyházi törvényeket — mint törvényt — általánosságban tekintve: úgy látszik, hogy a zsinati atyákat ezen elv vezérelte: A képviselők és tisztviselelők — kivéve a zsinatiakat — vagy élethossziglan választandók, ez esetben a presbyteriumok által — vagy bizonyos időtartamra — ez esetben a képviselők — a közvetlenül alantabb hatóság, a kebli tisztviselelők pedig a közgyűlés által. Mivel a konventi képviselők 3 évre — így nem élethossziglan — választanak: igen természetes, hogy a kerületi közgyűlések választják annyival inkább, mert ha a megyei közgyűléseknek joguk van — mint testületeknek — a sup. közgyűlésre képviselőket küldeni, miért ne lehetne a sup. közgyűléseknek a konventre? Parallelirozván egyházalkotmányunkban a presbyteriumok által választott tisztviselelők és az alantabb egyházi hatóságok által választott képviselők jog- és hatásköre. Mert amazok működésökről a közgyűlésnek felelősséggel tartoznak, ezeknek megbízatásuk pedig ideiglenes. Ez azon aristokratico-democraticus rendszer, mely jelenlegi viszonyaink között leghelyesebb. — Lehet-e erre ellenészrevételt tenni a nélkül, hogy a jelenben szükségtelen és veszélyes túlzó demokratia, avagy a centralismus és oligarchia felé nem közelednék a vélemény? A hollandiai ref. egyházban közvetlenül az alantabb közgyűlések választják alakulnak a felsőbb testületek, a kebli közgyűlések választják tisztviselelőiket; de nem élethossziglan. A svájci kántonok tetemes részében a zsinat választja tisztviselelőit; de itt sem élethossziglan, holott annak tagjai a tiszta népképviselület alapján veszik megbízatásukat.

Őszintén megvallom, hogy csekélységem is széles és nagy kiterjedésűnek tartja a presbyteriumoknak protestáns felfogás szerinti egyházalkotmányi jogait, melyek közül a felsőbb hatóság megalkotására gyakorlott befolyását és azon jogait, melyek a körén kívül eső állami és egyházi organumokat érintő viszonyaira vonatkoznak: a presbyteriumok egyházpolitikai jogának neveztem hasonlatosság szerint. — De ha szinte a presbyteriumoknak széles és nagy kiterjedésű egyházpolitikai jogai vannak: olyannak kell annak lenni. Mert ha az állami alkotmány egyik lényeges része a politikai szabadság, igen nagy fontosságu az ehhez hasonló jog az egyházi téren is, úgy hogy azt súlyos ok nélkül feladni sohasem leend opportunus.

Ha azonban a tisztviselelőket czélszerűségi súlyos okok miatt nem a presbyteriumok választanak, hanem az illető kebli közgyűlések, akkor azokat nem élethossziglan, hanem csak bizonyos időtartamra kellene a hivatali teendőkkel megbizni, — még a tanácsbirákat is, mely esetben pedig a birói függetlenség csorbát szenvedhetne. Ellenben, ha a presbyteriumok választják: akkor élethossziglan.

Mivel ilyen meggyőződésű és gondolkozású vagyok:

úgy hiszem, hogy t. N. S. ur nem fogja sérelemnek venni, — kérem ne is vegye annak — ha véleményére nézve — a mint azt „Rövid elmélkedés“ —éből kivehettem — azon észrevételt teszem, hogy centralistikus és oligarchikus színezetű.

Különbén ha valaki — személyem bántalmazása nélkül — ezen ügyben jobb meggyőződést kölcsönöz: köszönettel veendem.

Gyoma, 1883. ápril 29.

Szügyi Dániel,
ref. s. lelkész.

A tiszántuli reformált egyházkerület tavaszi közgyűlésének közérdekű tárgyai.

A közgyűlés ünnepélyes megnyitása után következett a társelnök helyettesítés; Tiszta Kálmán miniszterelnök mint legidősebb egyházmegyei gondnok (1855. augusztusi közgyűlés erősítette meg e hivatalában) foglalta el az egyházi törvények értelmében a társelnöki széket.

A legutóbbi közgyűlés határozata folytán az egyházmegyei elnökök minden egyházmegyében ujonnan választatván: jegyző felolvasta az e tárgyra vonatkozó jegyzőkönyveket, melyekből kitűnt, hogy csak két egyházmegyében történt részben változás, a mennyiben a heves-nagy-kunsági egyházmegyében esperessé Székely Károly kunhegyesi lelkész, a felső-szabolcsiban pedig gondnokká Pilisy László választattak meg; a többi egyházmegyékben a közbizalom a volt elnököket újból megválasztotta.

Dr. Kovács Sándor és Elek Lajos főiskolai tanárok, mint jegyzők kérték fel a működésre.

Megtörténvén a gyűlés tagjainak kiegészítése, püspök ur meghatottsággal tett indítványai: hogy t. i. boldog emlékezetű főgondnokunk családjához részvét-irat intéztessék; a tiszántuli egyházkerület nagyérdemű főgondnokának emlékére a jegyzőkönyvben gyászlap nyitassék és hogy a jövő egyházkerületi gyűlés alkalmával emlékünnepe rendeztessék a főiskolai imateremben — egyhangulag elfogadtattak; az emlékbeszéd tartásáról az esperesi kar fog intézkedni.

Fájdalmas szívvél értesült a közgyűlés Pap Gábor köbölküti lelkésznek és az érmelléki egyházmegye 9 éven át volt esperesének, és Varga Lajos főiskolai pénztárnoknak haláláról. Emlékek jegyzőkönyvileg örökítették.

A lelkészképeségi vizsgák eredménye kedvezőleg vétett tudomásul. Az első vizsgát tett 26 atyafi közül 3-an, u. m. Dicsőfi József, Tereh Gyula és Szabó Mihály minden tantárgyból kitűnő osztályzatot nyertek; a 29 másodvizsgások közül pedig 4-en, u. m. Erős Lajos, Jakucs Sándor, Szabó József és Szabó Sándor. Két atyafi az első vizsgázók közül pótvizsgára lett utasítva.

Nagyfontosságu volt az egyházkerületi elnökségre, jegyzőkre és egyházkerületi tanácsbirákra beérkezett szavazatok felbontásával megbízott küldöttség jelentése; mely szerint, a püspöki hivatalra 561 szavazatot nyert jelenlegi érdemes püspökünk Révész Bálint ur, Kiss Áronra 4, K. Tóth Mihályra 2 szavazat adatván. A közgyűlés lelkesült örömmel fogadta a választás eredményét, hogy ismét az egyházkerületének vallhatja azt, ki méltó dicsekedésünk és örömünk. Egyházi főjegyzővé 556 szavazattal 7 ellenében

Tóth Sámuel, világi főjegyzővé pedig 541 szavazattal 27 ellenében Dr. Farkas Antal; világi aljegyzővé pedig Dr. Kovács Sándor 322 szavazattal lettek megválasztva. Az egyházi aljegyzőségre senki általános többséget nem nyervén, miután a legtöbb szavazatot nyert Joó István a jelöltétől visszalépett, Illyés Bálint volt aljegyző pedig e hivatalról véglegesen lemondott, új szavazásra jelöltettek: Elek Lajos főiskolai tanár, Zsigmond Sándor h. szoboszlói lelkész és Szeremley Sámuel h. m. vásárhelyi lelkész. Az egyházkerületi tanácsbíróságra az egy Könyves Tóth Mihály, egyházi ügyeink ezen régi bajnoka nyervén meg az általános többséget; a még választandó 11 tanácsbíróságra kijelöltettek, mint a kik legtöbb szavazatot nyertek az egyháziak közül 15-en: Szeremley Sámuel, Kiss Albert, Miklovicz Bálint, Némethy Lajos, Balogh Ferencz, Szél Kálmán, Illyés Bálint, Nagy István n. váradi lelkész, Soltész László, Berki István, Pap Károly püspöki lelkész, Gonda Balás, Segesváry József, Szarka Boldizsár és Czelder Márton. — A világiak közül 18-an: Gr. Dégenteld József, Ármós Bálint, György Endre, Kovács Ferencz, Tabajdi Károly, Lengyel Imre, Simonffy Imre, Hegyesi Márton, Böszörményi Elek, Dr. Hajnal István, Jeney Dániel, Ifj. Gr. Lónyay Menyhért, Ujfalussy József, Beke Mihály, Izsaak Dezső, Béressy Sámuel, Ónody Geiza és Thaly Kálmán.

Ezeknek az alapján felhivattak az egyházmegyék elnökségei, hogy a főgondnoki, egyházi aljegyzői hivatalokra és 11 tanácsbíróra (5 egyházi és 6 világi) a szavazatok beadására a gyülekezetek presbyteriumait hívják fel; a szavazati ívek beküldésének határideje június hó 15. A mikor fölhívott püspök ur, hogy egy kinevezett küldöttség által a szavazatokat bontsa fel s ha netalán általános többség nem lenne egyik vagy másik tisztre: újabb szavazást rendeljen el még a legközelebbi közgyűlés idejéig.

A főiskolai pénztárnokságra Győri Elek jelenleg a debreczeni ref. egyház pénztári ellenőre; Némethy Lajos egyházkerületi pénztárnok lemondásával pedig egyházkerületi pénztárnokká Joó István főiskolai tanár választattak meg.

A Kallós Lajos tanár halála következtében megüresedett jogi tanszékre 14 szavazattal 2 ellenében Dr. Karsa István pápai jogtanár választott el. — A főiskola érdekében örülnünk kell e szerencsés választás eredményének.

(Folyt. köv.)

Belföld.

Békésbáti közgyűlés.

A felülről ránk oktroyált tisztujítás következtében ezen a tavaszon mi is másodizben gyüleseztünk már, a mi, megdölgölv, hogy a gyűlési tagoknak hat vármegye területéről kell öszszevándorolniok, hogy egy-egy gyűléstartás mintegy 300 frtunkba szokott kerülni, nem mondható épen kellemes dolognak.

Ezuttal Makón gyűlt öszsze az egyházmegye Szabó János esperes és id. gr. Rádai Gedeon egyházmegyei gondnok elnökletök mellett, kik, valamint a többi egyházmegyei tisztviselök, a gyűlekezetek által újra megválasztattak, csupán a világi főjegyzőség szenvedvén kivételt, melyre másodszeri szavazáskor sem nyert senki általános többséget, minek kö-

vetkeztében Balogh János eddigi főjegyző és Szél Ákos eddigi aljegyző közt a harmadszeri szavazás rendeltetett el.

A gyűlés elején Csécsi Miklós olvasott terjedelmes emlékbeszédet Hajnal Ábel elhunyt esperesünk felett. A műnyomatásban is meg fog jelenni s méltó emléke leend az életében is országszerte ismert és becsült férfunak. A műtiszta jövedelme a „Vallásos Iratok Terjesztő Társulat”-nak van felajánlva — ha ugyan lehetne a mi irodalomparolásunk mellett tiszta jövedelemre számítani.

E gyűlésünkön először jelentek volna meg a tanítók képviselői, de a szavazatok módnélküli megoszlása miatt általános többség itt sem nyeretett. Új választás alá kitűzettek: Fábíán Gábor, Borsi Géza, Kis Bálint, Könyves István, Csathó Sándor és Domokos Károly. Egyszersmind az egyházmegyei gyűlésen megjelenő képviselökre általában kimondatott, hogy mivel az egyházmegyei pénztárnak az ö költségeikre fedezete nincs, ök küldöik terhére utaznak; azon tanítók díjairól azonban, kik az egyházmegyei tanügyi bizottságba fognak megválasztatni, az egyházmegye remélhetőleg gondoskodni fog. Ezen bizottságba ezuttal csupán a lelkésztagnok választattak meg, kik közt látogatás szempontjából az egyházmegye 14 körre osztott.

Levéltárnokunk az egyházmegye levéltárát a mai idő igényeinek megfelelően rendezni akarván, szerelvények és segéd munkaerő előállítására végett ez évre 200 frtot kért. Készségesen megadatott. Intézkedés történt a felöl, hogy az egyházak vagyoni ügyeinek állásáról az esperes számára nyilvántartó könyv készítették és vezetették folytonosan, melyből a gyülekezetek anyagi állását, követeléseit, tartozásait, hátralékait s többefélét minden időben egy tekintetre fellehessen ismerni és ellenörizni. Továbbá bizottságok neveztetek ki a szegényekről és árvákról való rendszeres gondviselés, az egyházlátogatás legcélszerűbb módja, az egyházmegyei tanácskozási rend, a lelkészi földeken tett beruházások megváltási módja, a konfirmációi és ismétlő iskolai vallástanításnak a lelkészek által teljesítése tárgyában, hogy mindezen ügyek felöl véleményes javaslatok készítettessenek. Több — világi pályára lépett volt lelkészek oklevelei érvényteleneknek nyilvántattak.

Az egyházak állapotáról szóló látogatási jegyzökönyvek és előterjesztések reám azt a benyomást tették, hogy a valódi egyházas élet és előre törekvés a mi gyülekezeteinkben nem általános. Az ügyek sok helyen úgy vezetettek, mintha az illetök azt tüzték volna ki elvöknek: Ibant qua poterant; qua non poterant, non ibant. Az egyházi felsőség rendeletei és utasításai iránt sok helyt nem hogy engedelmesség, de még figyelem sem mutatkozik. Mindazáltal az örvendetes jelenségek sem ritkák, Makó roppant költséggel és nemes buzgalommal — de kevesebb művészettel és tervszerűséggel új templomot épített, Páncsova új imaházat állított elő nagyobb részben kölcsönpénzből. Szeged különös idomu s goth stylusban tervezett templomának falai félig fel vannak emelve, — de némelyek gáncsolják, hogy tulságos szük leend. Becskereknek gyűjti a pénzt Szalay, még csak pár ezer frt kell, hogy az építéshez hozzá kezdessen. Vásárhely gymnasiuma épületét emeletes új szárnynyal toldja ki, ugyanitt Kovács Ferencz és neje, ötezer frt adományt tettek a tanári fizetések javítására. Gyarmat templomát újból fedette, Békés nagy erőfeszítéseket tesz, hogy adósságaiból kilábolhasson. stb.

Fegyelmi ügy is volt néhány s természetes, hogy Kun-ágota ismét szerepelt. — Nálunk természetes az is, hogy a botrányt botrányra halmozó lelkész ismét legeslegutóljára kegyelmet kapott!

Özvegyárva pénztárunk állásáról elég fogalmat nyújt az, hogy egyházaink 33%-ka a lelkészi és kántori hivatalok után rájuk kirótt járulékokat nem fizeti, sőt még az intézet javára beszédett perselypénzeket sem számolja át. Hátralék van felmondott tőkékben 3941, kamatban 1683, fölvételi díjakban 820 frt, egyházak 12 frtos járulékaiban 852 frt, bekeblezési díjban 16 frt, összesen 7313 frt. Ily rendszer mellett, hogy hova jutunk: nem nehéz kitalálni. — Esperesünk szavát birjuk azonban, hogy e nyomorult állapoton valahára segíteni fog; a mit rajta kívül más nem is tehet!

A körünkben alakult „Vallásos Iratokat Terjesztő Társulat”-nak jó napja volt; a mennyiben Kovács Ferencz egyházmegyei tanácsbíró s országgyűlési képviselő, a ki nemes és vallásos szívének sugallatát követve első közöttünk, mikor valami nagy és szent ügy érdekében eszmét és áldozatot kell adni, a társulati alapító tagok sora ez alkalommal 50 frttal megnyitotta s azonfelül másik 50-et is ajándékozott az adóssággal küzdő pénztárnak.

A makaiak szíves vendégszeretettel fogadták a gyűlés tagjait. E részben leginkább kitűnt Szöllösi Antal lelkész atyámfia, ki a tábla tagjait ismételt izben barátságosan megvendégelte.

R. I.

Tíz éves találkozás.

Tíz esztendővel ezelőtt, 1873. július 17-én kelt szerződésben 19 4-ed éves hittanhallgató tanuló társ, a „hosszu, örömmel és szomorúsággal, kedves és kedvetlen perczekkel oly annyira változatos iskolai pálya végén állva,“ kötelezte magát, hogy tíz év múlva, 1883-dik évi tavaszi vásár vasárnapjára megjelen Debreczenben s részt vevén a nagytemplomban tartandó isteni tiszteleten s annak végével a templomban benmaradván, találkozik. — Az alólirott nál levő szerződési egyik példányon következő sorban állanak a tanuló társak nevei: Füredi Lajos, Zsigmond Ferencz, Urházy Lajos, Tóth Lajos, Győri Elek, Peti Lőrincz, Bészler Imre, Zöld József, Szivos Károly, Nagy Imre, Szabó Menyhért, Debreczeni László, Dombó Vincze, Csiky Lajos, Timár Imre, Dobos László, Fazekas Miklós, Bugyi Mihály, Tóth Sándor.

Tíz év hosszú idő egy ember életében s tíz évig nem látni egymást azoknak, kiket a közössé tett öröm s a megsztott baj a barátság nemes lánczával oly szorosán összekötött s kiket közös tudomás szerint az ország legkülönbözőbb részeire helyezett el a gondviselés keze, vagy vertek el az élet hullámai: bizony ily körülmények között viszontlátni egymást, ünnepélyes, megható mozzanat bármelyikünk életében is.

Folyó évi április hó 22-én megérkezett a nehezen várt nap, összejött a kis sereg s három láncszem híján összefűződött újra a baráti kapocs. Egy közülünk, Fazekas Miklós, elhalt a tíz év lefolyása alatt, a nánási temetőben nyugszik, s itt hagyta nekünk az élet küzdelmét; egy betegsége miatt nem jelenhetett meg s táviratilag fejezte ki e feletti fájó

érezelmét; egy hűtelenül életjelt sem adott magáról s jól esett mindnyájunknak, hogy helyét pótolta egy hű barát, Sallay Gábor h. nánási tanító, ki bár nem végezte el velünk a theologiai pályát s így tíz év előtti szerződésünknek nem is irt alá, fölkereste régi tanuló társait s együtt örült velünk a mi örömeinkben.

Az elmúlt kedves emlékü nap nevezetesebb mozzanatai közül álljon itt néhány. Isteni tisztelet után Tóth Lajos barátunknál, majd nálam jöttek össze a tanuló társak s vidám s szomorú emlékek felújításával telt el a délelőtt. Délután szegénységünknek feleslegéből a debreczeni ref. főiskolai hittanszaki társulat javára 122 frt értékben, mely azonban még néhány forinttal valószínűleg szaporodni fog, 10 évig kamatozandó alapítványt tettünk oly formán, hogy a kamatokkal felszaporodott tőkének évi kamata az említett önképző társulat azon szegény sorsu tagjának adandó, a ki a theologia bármely ágában buzgó és sikeres munkásságot fejt ki, s az alapítvány feletti örökösökkel a társulat felügyelő tanára utján a hittanszaki tanárkart bizzuk meg. — Elhalt barátunk sirjára koszoru küldését határoztuk s a megbízottak el is jártak kegyeletes megbízatásukban. Megállapodtunk, hogy tíz év múlva, 1893-ban újra találkozzunk Lajos napján, legnagyobb számban szerepelvén a tanuló társak keresztnevei között a Lajos név. Estve összejöttünk közös vacsorára s két szeretett tanárunk, nt. Tóth Sámuel és Balogh Ferencz urak tették ránk nézve még emlékezetesebbé ezen szép estvét. A társaságnak nemes hangját ékesen szóló hangon hirdeti Tóth Lajos barátunknak következő szép toasztja:

„Kedves barátaim! Ide s tova 10 éve lesz annak, a midőn a debreczeni főiskola kebeléből az élet nagy iskolájába léptünk, hogy szétszóródva az ország különböző vidékeire, a vallás és nevelés szent ügyét szolgáljuk. A főiskolától elszakadva, hosszú és nagy ut állott előttünk: az élet útja; — de e hosszú és nagy utra, mi vándorok, nem indultunk el készületlenül, drága kincset vittünk magunkkal az iskola falai közül utra valóul, hitet, reményt és szeretetet! Annyi év után ismét együtt vagyunk, hogy felújítva a tanuló pályára édes emlékeit, a baráti szeretet tüzenél egymásnak elbeszéljük, vagy talán helyesebben elregéljük — mert hiszen hosszú idő választ el bennünket a tanuló pályára bevégeztétől — kinek mit hozott, mit kamatozott az iskolából kivitt drága kincs?! A hit — azt hiszem — mindnyájunk keblében ma is oly fényes lánggal ég, mint égett akkor, midőn ifjui lelkesedéssel léptünk ki a nagy világba, hogy tehetségünkkel, tőlünk telhetőleg használjunk, az ósoktól reánk örökségképen szállott, féltett kincsünknek, szent vallásunknak s iskoláinknak. — A második kincs, a remény, néhányunk szemében legalább, értékéből sokat veszített; mint a délibáb játszott velünk; most közelebb, majd távolabb tünteté fel előttünk a révpártot, hol az emberi társadalom nagy tengerén hanyatott életsajkánkat kiköthetni reménylők. De azt is tudom, jól esett róla meggyőződnöm, hogy közülünk többen — hála a gondviselésnek — a reményt sem tartják csalókanak, becsületes munkájok után ez a tőke is meghozta kamatját. De ha csalt a remény; a harmadik kincs, melyet magunkkal vittünk az életbe, a szeretet értékében, terjedelmében ez idő alatt is sokat nevedett, szélesbedett; tárgya ma több, mint volt évekkal ezelőtt, mert hiszen közületek a többség a családi élet édes örömeit

élvezi, szerető szívek társaságában feledi az élet bajait, — de ha a szeretetnek tárgya ma több is, mint volt a múltban: melege, hatása ma is oly kellemes, mint volt abban az időben, midőn csak a tanuló társak kisded körére szorított.

Midőn ez alkalommal, mint a bizalmasok folytán e találkozás előkészítésével megbízott barátok egyike, szívem-lelkem mélyéből üdvözöllek benneteket, azt kívánom, hogy a hit, remény, és szeretet, e háromság, ne aludjék ki kebletekből soha! lángoljon abban a hit a szent tárgyakért, biztasson a remény egy szebb s jobb jövővel, s a szeretet tüze, mely kisded baráti körünket jótékony melegével árasztja el, csak az utolsó lehellettel szűnjék meg lángolni szíveinkben! Éljetek sokáig boldogan! Éljenek soká kedves tanáraink, különösen azok, kik szerény társaságunkat jelenlétükkel megtisztelni kegyeskedének. — tartsa meg őket a gondviselés családjaiknak; tartsa meg e főiskolának, mely virágozzék az időknek végéig, hogy édes hazánknak hasznos, becsületes honfiakat, egyházunknak pedig hitben, reményben, szeretetben, gazdag, lelkes bajnokokat nevelhessenek.

Éljenek sokáig! éljenek sokáig kedves tanáraink!

A kisded csapat szép ünnepe után fölveszi újra az élet igáját: küzd a létért s reménnyel néz a jövő elibe az is, ki iránt a múlt eddig még háládatlan volt; a hit nem tagadhatja meg magát mi bennünk s kérjük a szeretét Istenét, hogy fentartva közöttünk azon baráti vonzalmat, egyetértést, mely oly kiváló sajátja volt a mi osztályunknak s mely oly fényesen nyilatkozott mostan is körünkben, engedje meg nekünk a viszontláthatást. Addig imádkozunk és dolgozunk s akkor — Deo volente — szívesen látom az én barátaimat, hova őket jó szívvvel meghívtam, husz éves találkozásunkkal összekötött névestémre.

Csiky Lajos.

Lelkeszi jubileum.

Gönczy Dániel, Ugocsa-megye Forgolány községének helv. hitv. lelkésze, 1830-ban avattatott fel lelkipásztornak, 1833-ban választatott meg a forgolányi hitközség által rendes lelkészül, 1843-ban kezdte teljesíteni a máramaros-ugocsai egyházmegye részéről az egyházmegyében a törvény és kánonszerű egyházlátogatást. Ezen 53, illetőleg 50 és 40 év alatt kedves volt Isten előtt, épületére hiveinek és szeretetére mindenknek, kik nemes lelkét, szívének jóságát és derült kedélyének melegét közlő érezték. Ugyan ő boldog házasságának most lép 50-ik évébe.

A máramaros-ugocsai egyházmegye f. é. márczius 14-én Verbőcön tartott gyűlésében bejelentette a forgolányi egyház, hogy ily nevezetes s évtizedekben egyszer előjövő alkalmat megragad, ünnepélyes módon, háladó isteni tisztelettel fejezni ki őszinte ragaszkodását és háláját.

Ezen ünnepély f. évi május hó 15-én, Pünköszt harmad napján lesz Forgolányban megtartandó. Az ünnepélyesség ugyanazon nap délelőtt 10³/₄ órakor a budapest-debreczeni vonat megérkezéssel Halmi állomáson kezdődik, onnan For-

golányba bevonulással, háladó isteni tisztelettel, közebéddel s ezután a helybeli iskola javára tartandó táncmulatsággal fejeztetik be. *)

Különfélék.

Lelkészválasztás H.-Böszörményben. A h.-böszörményi fényes egyházban ápril 29-ikén történt meg a lelkészválasztás. A jelöltek közül szavazattöbbséggel n. t. Szeremley József ur az alsó szabolcs-hajdukerületi egyházmegye eszperese, t.-dobi lelkipásztor választatott meg. Az egyházkerületi gyűlésünkön időző derék férfit a legszívesebben üdvözölték a gyűlés tagjai; mely üdvözlethez lapunk is a legőszintebben csatolja a magáét.

Ily című könyvecske küldetett be szerkesztőségünkhöz: Kalauz a helvét vallástételt követők énekes könyvéhez. Készítette Hetesy Victor drávafoki ref. lelkész. Budapest, kiadja Kókai Lajos. 1883.

Ez ügyesen és elég kimerítőleg készített könyvecske segedelmével, mely leginkább a lelkipásztorok könyvebbségére és idejük megtakarítására készült (minthogy a zsinati törvények 108-ik §-a a lelkipásztor kötelességévé teszi az isteni tisztelet alkalmával éneklendő zsoltár- és dicséretversek kijelölését), a lehető legrövidebb idő alatt fel lehet találni az egyházi beszédek tartalmának és szellemének megfelelő énekverseket. A legszívesebben ajánljuk lelkész és tanító-társaink figyelmébe és pártolásába. A 64 lapocskából álló füzet ára csinosan bekötve 60 kr.

Isteni tisztelet a főiskolai imateremben. Ápril hó 29-én az egyházkerületi gyűlés tartama alatt, az imateremben Csiky Lajos theologiai tanár prédikált. — A gyűlés tagjai kevés kivétellel jelenvoltak. Egyházi beszédének alapigéi: Gal. 5: 1. A szabadságban, melylyel minket a Krisztus megszabadított, álljatok meg. Nagy lelki örömmel hallgatta a gyülekezet, ugy a kidolgozás, mint szónoki előadás tekintetében kitűnő egyházi beszédét.

A tiszántuli ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése ápril 30-án délután 1 órakor rekesztetett be; világi elnök a két első napon Tisza Kálmán, a többi napokon Vályi János mint korra legidősb egyházmegyei gondnokok voltak.

*) Ez ünnepélyen lapunk szerkesztősége is képviselve lesz.

Tartalom: A tiszántuli ref. egyházkerületi közgyűlést megnyitó ima. — Egyházkerületi gyűlést megnyitó beszéd. Révész Bálint. — A debreczeni főiskola gymnasiuma tanári karának tervezete. ? — Törődék a magyar ref. ének- és isteni-tisztelet történetéből. Kálmán Farkas. — Reggeli ének. VIII. zsoltár dallamára. — III. zso ár. Kótai Lajos. — A középiskolai tanáregyesület tagjainak figyelmébe! Joó István. — Egy ünnep, melyet a naptárakból kifeledek. Révész Kálmán. — Az „Egyházi törvények“ 99. §-a. Nagy Sándor. — Észrevétel a „Rövid elmélkedés“-re. Szügyi Dániel. — A tiszántuli reformált egyházkerület tavaszi közgyűlésének közérdekűbb tárgyai. — Belföld: Békésbányai közgyűlés. R. I. — Tíz éves találkozás. Csiky Lajos. — Lelkeszi jubileum. — Különfélék.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**